

Бильская О. В.

Днепропетровский национальный университет имени Олеса Гончара

СОЦИАЛЬНОЕ ИННОВИРОВАНИЕ И ЕГО ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ В УКРАИНЕ

Резюме

В контексте обеспечения инновационного пути развития страны раскрыто потенциал социальных инноваций. Приведена критическая оценка существующих дефиниций категории «социальные инновации». Обосновано концепцию сущности «социальных инноваций» с позиций особенностей социального трансформирования национальной экономики с выделением деструктивных аспектов, ограничивающих ее внедрение.

Ключевые слова: социальные инновации, толкования, оценка, концепция, обоснование.

Bilskaya O. V.

Dnipropetrovsk National University of Oles Gonchar

INNOVUVANNYA SOCIAL AND ITS THEORETICAL AND PRACTICAL SUPPORT IN UKRAINE

Summary

In the context of innovative development of the country revealed the potential of social innovation. Shows a critical assessment of the existing definitions of the category of «social innovation». Justified by the concept of the spirit of «social innovation» from the point of characteristics of the social transformation of the national economy with the release of the destructive aspects of restricting its implementation.

Key words: social innovation, interpretation, evaluation, concept study.

УДК 338.432.001

Богдан О. Д.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У статті розглядається сучасна державна політика у сфері інноваційної діяльності агропромислового комплексу. Проаналізовано нормативно-правову базу, її цілі та фактичне виконання в секторальному розрізі, обсяги державних витрат, прямі та непрямі методи державної підтримки інноваційного розвитку. Досліджено особливості надання податкових пільг при інвестуванні в інновації. Ураховуючи зарубіжний досвід європейських країн світу, надано загальні рекомендації щодо вдосконалення державної інноваційної політики.

Ключові слова: інноваційна діяльність, державна політика, фінансування, методи державного регулювання, законодавство.

Постановка проблеми. Досягнення конкурентоспроможності вітчизняної економіки відбувається шляхом стимулювання впровадження технологічних інновацій, прискорення процесу оновлення виробничих фондів і реалізації принципів сталого розвитку. Забезпечення необхідного рівня продовольчої безпеки та інклюзивного розвитку економіки можливо не лише завдяки ефективному функціонуванню агропромислового комплексу, а й за умов державної підтримки інноваційного розвитку його підприємств. З урахуванням наявних недоліків ринкових механізмів впровадження нововведень на підприємствах виникає об'єктивна необхідність детального дослідження державного регулювання інноваційних процесів агропромислового сектора економіки України в контексті нормативно-правового забезпечення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням особливостей державного регулювання інноваційної діяльності в агропромисловому комплексі (АПК) займалися: Б. Андрушків, Л. Білозор, С. Володін, В. Геєць, М. Дем'яненко, М. Кропивко, М. Латинін, М. Малік, П. Саблук, Н. Сіренко та інші вітчизняні науковці. За результатами вивчення їхніх праць слід констатувати,

що державна підтримка характеризується недостатнім стимулюванням застосування результатів інноваційного та інвестиційного розвитку з наукової у виробничу сферу.

Переважає більшість науковців наголошує на проблемі неефективності розподілу державних коштів, що пов'язана з відсутністю спільної та скоординованої роботи механізмів функціонування сектора. Основою такої проблеми є недосконалість чинної нормативно-правової бази. У своїх численних наукових працях Н. Сіренко [1] ґрунтується на системно-комплексному та синергетичному підходах, де інноваційний розвиток агропромислового сектора розглядається як сукупність взаємоузгоджених елементів. У розрізі досліджень автором розроблено концепцію управління, заходи державного стимулювання інноваційного розвитку агропромислового сектора України, з урахуванням державних пріоритетів.

Можна погодитися з поглядами С. Володіна [2], який стверджує, що завдання реалізації стратегічних напрямів інноваційного розвитку агропромислового сектора є «формування інноваційної політики в наукоємній сфері для забезпечення безперервної інноваційної діяльності». Досліджу-

ючи інноваційно-інвестиційну модернізацію економіки, В. Геєць [3] стверджує, що «обов'язковою умовою модернізації сектору є посилення ініціативи «знизу», активізуючи підприємницьку та інноваційну діяльність селян».

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Досі залишаються актуальними питання формування збалансованої політики нормативно-правового забезпечення інноваційного розвитку господарських суб'єктів аграрного сектора економіки України.

Формулювання завдань та цілей статті. Метою статті є дослідження державної політики інноваційного розвитку АПК та розробка загальних рекомендацій щодо удосконалення системи державного стимулювання інноваційних розробок. Завдання статті: виявлення особливостей інноваційного розвитку агропромислового сектора України, аналіз його інфраструктури та функціонування, прямих та непрямих методів державного впливу на його розвиток.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інноваційний процес в АПК характеризується безперервністю трансформації організаційно-економічних, технологічних і науково-практичних рішень з метою переходу галузей АПК на новий конкурентоспроможний рівень виробничого процесу. На спроможність галузей відповідати сучасним економічним викликам впливають наступні фактори: стан готовності до інновацій, організаційно-виробничий стан, методи інноваційного стимулювання, регіональні та господарчі нерівності суб'єктів господарювання.

Державна політика перш за все впливає на визначення пріоритетів щодо формування конкретних цільових програм і проєктів на загальнонаціональному та місцевому рівнях, на які спрямовується державне фінансування. Застосування досягнень інноваційного прогресу у виробництво включає: випуск та розповсюдження принципово нових видів техніки і технологій, прогресивні міжгалузеві структурні перетворення, реалізацію довгострокових програм з високою окупністю, фінансування

фундаментальних досліджень для формування якісних змін у виробничих потужностях, розробку та впровадження ресурсозберігаючих технологій, для поліпшення екологічного стану.

В організаційному аспекті ринок інновацій АПК розвивається за трьома основними напрямками: ринок наукових кадрів, ринок науково-технічної інформації та наукової продукції. Серед головних ринкових інституцій слід виділити:

- наукові та освітні організації, стратегічні альянси, інститути виробництва, тимчасові творчі колективи, творчі підрозділи комерційних підприємств, окремі вчені, винахідники;
- інфраструктури та інституції (система захисту прав власності; заклади освіти і профпідготовки;
- економічні та правові умови функціонування товарних ринків, у т.ч. ринку праці; система фінансування інновацій; комунікації тощо);
- державні економіко-політичні й правові інститути, що відповідають за створення макроекономічного інноваційно-інвестиційного клімату та кон'юнктури.

Ключовими суб'єктами інноваційної інфраструктури є: Центр інтелектуальних технологій АПК та науково-інноваційна структура ЗАТ «Інститут інноваційного провайдингу УААН»; інтегрована наукова інноваційна структура «Агротехнополіс УААН», упорядкована структура апарату Президії УААН. За таких умов, основними формами державної інноваційної політики є: фінансова підтримка, здійснення податкової, кредитної, митної політики і сприяння розвитку інноваційної інфраструктури [4].

Об'єктивна необхідність переходу АПК України до інноваційної моделі розвитку обумовлена уповільненим темпом інвестування в оновлення технічної бази, загостренням проблеми збереження наукового потенціалу, не зважаючи на те, що сучасна сільськогосподарська галузь має довгостроковий стабільний попит на зростання обсягів та якості виробництва. Головними перешкодами на цьому шляху є проблеми ґрунтів, економічні проблеми (розпорошеність фінансування, малозабезпе-

Таблиця 1

Стратегічні програми щодо розвитку АПК України*

Назва стратегії/програми	Цільове призначення	Фактичне виконання
Стратегія інноваційного розвитку України на 2009-2018 рр. та Стратегія економічного та соціального розвитку України «Шляхом європейської інтеграції» на 2004-2015 рр.	Численними законодавчими актами в Україні з часів Л. Кучми були спроби створити досить потужну нормативно-правову базу, за якою передбачено загальну орієнтацію на інноваційний розвиток економіки, обґрунтовувались основні механізми реалізації інноваційного курсу державою	Реального використання переважної більшості цих механізмів в Україні, на жаль, не відбулося
Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 рр.	Проведення систематизації та конкретизації законодавчих, нормативних засад щодо організації науково-технічної, підприємницької та інноваційної діяльності, які є базисом для подальшого розвитку законодавчої бази в цих сферах. Стратегія націлена на формування програм інноваційного розвитку на всіх рівнях: державному, регіональному і галузевому, забезпечення взаємодії учасників інноваційної системи: державної влади, суспільства, підприємництва, науки та освіти	Спостерігається незатребуваність вітчизняною економікою та відсутність системних заходів щодо адаптації наукової галузі до ринкових умов. Кадрова забезпеченість аграрного сектора за роки реформ зростає: в секторі нині 15 % загальної чисельності наукових кадрів країни. Показник ВВП за рахунок введення нових технологій в Україні – від 0,7 до 1,0%.
Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 р.	Забезпечення конкурентоспроможності АПК на національному і міжнародному ринках, забезпечення продовольчої безпеки країни. Зокрема, програма має сприяти інноваційному та інвестиційному зміцненню матеріально-технічної бази аграрного сектора, впровадження технологій, що характеризуються як енергозберігаючі та безпечні, ресурсоефективні.	Станом на січень поточного року обсяг іноземних інвестицій в аграрний сектор України становив 685,3 млн дол. США. Частка прямих іноземних інвестицій у сільське господарство – становила 1,4% від загального обсягу (за 9 місяців 2013 р. лише 272 млн дол. США – у сільське господарство та виробництво харчової продукції).

* Джерело: складено за даними [6-9]

ченість пільгами), екологічні та соціальні проблеми (наприклад, організація наукових кадрів).

Відносини щодо інфраструктурних елементів інноваційного розвитку АПК в умовах сучасності регулюються більш як 200 документами: Конституцією України, Господарським кодексом, Законами України, Указами Президента, підзаконними актами у вигляді постанов Уряду, наказами і розпорядженнями влади. Правове регулювання повинно забезпечити координаційні та взаємоузгоджені дії держави у контексті інноваційного розвитку сектора. На законодавчому рівні закріплені норми, представлені, зокрема: Законами України «Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності», «Про інвестиційну діяльність», «Про наукову та науково-технічну експертизу», «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», «Про стимулювання розвитку регіонів», в яких окреслено основні положення державної політики, механізми досягнення стратегічних пріоритетів країни на загальнонаціональному та місцевому рівнях. У таблиці 1 виділено деякі національні, міжнародні державні науково-технічні програми та оцінено рівень їх фактичного виконання.

Таким чином, з табл. 1. випливає, що у проаналізованих програмах не акцентується увага безпосередньо на інноваціях, а стратегічні інноваційні цілі розвитку АПК не висвітлюються в достатньому обсязі.

Ураховуючи євроінтеграційний вектор України, необхідно зазначити, що країни Співтовариства фінансують розвиток сільського господарства зі спільного бюджету, а не з коштів національної політики. АПК – єдина значна частина бюджетних витратків, що майже повністю фінансується Європейським Союзом. Реалізація 28 різних національних стратегій виявилась значно дорожчою, аніж розподіл фінансування із фонду співтовариства.

Сучасна сільськогосподарська політика зазнала значної реформи, у результаті чого її частка в бюджеті ЄС впала з 70% у 1985 р. до майже 40%, і очікується 33% у 2020 р. [11].

Вивчаючи досвід передових країн світу щодо засобів стимулювання інноваційних процесів, можна зазначити, що у США практикується виключення з бюджету витрат агропромислового сектора на НДДКР, які пов'язані з основною виробничою діяльністю, з суми оподаткованого доходу. Польський уряд використовує державне цільове стимулювання 50% з бюджету держави та виробничих суб'єктів-замовників, які використовують створені нововведення. Розвиток китайської інвестиційної та інноваційної діяльності орієнтується в основному на самофінансування та співробітництва із зарубіжними інвесторами.

Повертаючись до нормативно-правового забезпечення України, зауважимо, що до всіх структурних напрямів АПК застосовується окремий законодавчий акт: рослинництво, тваринництво, овочі та насіння, розвиток сільських територій, обладнання та інструменти, виробництво біопалива, садівництво, виноградарство, корми, техніка і технології, лісове господарство, ветеринарна медицина, інвестиційні проекти.

Деякі законодавчі акти слід розглянути через призму врахування ними інноваційної складової АПК. Законом України від 23.12.1997 р. № 771/97-ВР «Про безпечність та якість харчових продуктів» визначаються керівні принципи застосування та впровадження інноваційних технологій

сфері харчової та переробної промисловості, забезпечуючи при цьому продовольчу безпеку держави та її конкурентоспроможність. У Законі України від 03.09.2013 р. № 425-VII «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» Статтею 8 передбачена підготовка кваліфікованих кадрів для виробництва органічної продукції та створення наукових парків для трансферу інновацій від науки до практики. За таких умов технологічне оновлення виробництва виступає необхідною умовою дотримання безпечності продукції, що виробляється.

Законом України від 01.07.1994 р. № 74/94-ВР «Про енергозбереження» здійснюється правове регулювання відносин в енергетичній сфері, впровадження наукових розробок для ефективного та більш чистого виробництва, оптимізація обсяг використання палива та енергії. У Постанові Кабінету Міністрів України від 22.12.2006 р. № 1774 «Про затвердження Програми розвитку виробництва дизельного біопалива» заплановано підвищення рівня екологічної та енергетичної безпеки України, забезпечення аграрного сектора економіки та транспортної галузі дизельним біопаливом.

Законом України від 08.09.2011 р. № 3715-VI «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» визначаються економічні, правові та організаційні основи для концентрації ресурсів на стратегічно важливих галузях для підвищення конкурентоспроможності на національному та міжнародному ринках. Стаття 4 цього Закону визначає пріоритетні напрями інноваційної діяльності на 2011-2012 рр., серед яких технологічна модернізація і розвиток агропромислового комплексу.

У постанові Кабінету Міністрів України від 27.02.2013 р. № 187 «Про державну програму активізації розвитку економіки на 2013-2014 рр.» зазначається прагнення підвищити ефективність державного управління, модернізувати базові галузі економіки, сформувані сприятливе економічне середовище для розвитку бізнесу та приватної ініціативи:

- рослинництво: впровадження імпортозаміщуючих інноваційних технологій;
- техніко-технологічна база: забезпечення фінансової підтримки держави та запровадження механізму стимулювання попиту на сільгосптехніку вітчизняного виробництва;
- інноваційні технології: стимулювання вітчизняних виробників до збільшення обсягів виробництва, шляхом впровадження, модернізації об'єктів агропромислового комплексу, покращення якості продукції вітчизняного виробництва.

Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII «Про інвестиційну діяльність». Статтею 11 цього Закону визначено основні засади інвестиційної діяльності на території України та в частині, що стосується надання пільгових умов інвесторам, зазначається, що створюються пільгові умови інвесторам, зацікавленим у найбільш важливих напрямках суспільних потреб, зокрема виділено агропромисловий сектор та впровадження відкриттів і винаходів.

Державне управління інноваційним розвитком АПК здійснюється за допомогою прямих та непрямих методів. До прямих методів державного регулювання інноваційного розвитку АПК відносяться такі:

1. *Фінансування з державного бюджету чи надання кредитів на пільгових умовах.* Держава вдосконалює механізми підтримки галузі, у частині, що стосується інноваційного розвитку. Зокрема, у господарствах АПК спостерігається тенденція до

стабілізації кількісних показників, у тому числі завдяки отриманим дотаціям.

Загалом протягом 2009-2015 рр. на підтримку національного аграрного сектора планується виділити 120 750,5 млн грн з держбюджету, 15,2% з яких буде спрямовано на удосконалення системи професійної освіти, а 4,4% на розвиток аграрної науки [5].

2. *Безоплатне надання на пільгових умовах державного майна для організації інноваційних підприємств.* З метою підтримки програм оновлення техніки через фінансовий лізинг, передбачалися видатки загальним обсягом 192,0 млн грн, враховуючи кошти загального фонду бюджету держави – 140,0 млн грн, що у 2,5 рази більше фактичних видатків 2013 р. Законом України «Про інноваційну діяльність» [12] визначено пільги зі сплати ПДВ, земельного податку, особливий (пільговий) режим митного регулювання.

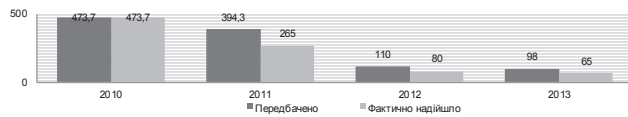

Рис. 1. Програма фінансового лізингу вітчизняної сільськогосподарської техніки, млн грн

Джерело: за даними Статистичного збірника «Наукова та інноваційна діяльність в Україні», 2012 р. [5]

3. *Створення наукової та обслуговуючої інфраструктури в регіонах з концентрацією науково-дослідної діяльності.* Недостатній розвиток технопарків аграрної сфери пов'язаний із низькою спроможністю переважної кількості потенційних замовників-виробників (за 2012 р. лише 30,5% сільгоспдприємств одержали чистий дохід від реалізації продукції та послуг на суму 10 млн грн і більше), а також відсутністю спеціального законодавчого акту, що регламентував би здійснення венчурної діяльності. До відома, Закон України «Про венчурну діяльність в інноваційній сфері», поданий на розгляд до Верховної Ради у 2011 р., взагалі знято з розгляду.

4. *Підвищення інноваційної активності бізнесу шляхом реалізації цільових програм.* Важливим показником ефективного використання бюджетних коштів є кількість впровадженої науково-технічної продукції АПК. За видами науково-технічної продукції, відсоток впровадженої продукції із загальної кількості становить: нових видів виробів – 4,1%, видів техніки – 59%; технологій – 7,4%; матеріалів – 1,8%; сортів рослин та порід тварин – 0,2%; методів, теорій – 21,4%; інших – 65,1% (рис. 2).

Безумовно, запровадження новітніх технологій потребує їх технічного переоснащення і з цією метою на забезпечення шляхом лізингу заплановано видатки обсягом 192 млн грн (у т. ч. 140 млн грн із держбюджету).

Рис. 2. Розподіл створеної за рахунок загального фонду і впровадженої науково-технічної продукції за видами, од., 2012 р.

Джерело: за даними Статистичного збірника «Наукова та інноваційна діяльність в Україні», 2012 р. [5]

5. *Державні замовлення у формі контрактів на проведення науково-дослідних робіт.* Відповідно до Тематичного плану науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок на 2012 р., які фінансуються з коштів Державного бюджету України, було заплановано 9 937,0 тис. грн. Інформація щодо кількісних показників укладених контрактів на виконання НДДКР у зв'язку з умовами конфіденційності інформації залишається закритою.

6. *Формування науково-технічних зон зі спеціальним режимом інвестиційно-інноваційної діяльності.* Науковий потенціал для інновацій сконцентровано в Національній академії аграрних наук України, інших науково-дослідних установах та вищих навчальних закладах. Мережа наукових установ НААН складається з 183 установ, (41 дослідна станція, 2 науково-дослідні центри, 1 дослідне поле, 125 державних підприємств дослідних господарств. У системі Академії працюють близько 25 тис. осіб, з яких у наукових установах майже 9,7 тис. осіб, серед них наукових працівників 4,6 тис. осіб [5].

До ефективних непрямих методів державного регулювання інноваційного розвитку АПК, що спрямовані на стимулювання інноваційних процесів і формування сприятливого загальногосподарського і соціально-політичного клімату для новаторської діяльності, відносяться, наприклад, податкові пільги на інвестиції в інноваційну сферу. Діюча норма Податкового кодексу України передбачає, що операції з постачання та експорту зернових (крім рису і гречки) та технічних культур, здійснюються за нульовою ставкою ПДВ. Прибуток, отриманий від реалізації затвердженого інвестиційного проекту, оподатковується наступним чином: з 1.01.2013 р. по 31.12.2017 р. – 0%; з 1.01.2018 р. по 31.12.2022 р. – 8%. З січня 2023 р. оподатковуватиметься за загальною ставкою податку на прибуток підприємств (на початку 2014 р. вона складала 16%) [13].

Пільгами можна скористатися лише щодо затверджених інвестиційних проектів. Такі умови зобов'язують компанію до ведення окремого фінансового та податкового обліку результатів діяльності новаторського проекту. Загальна сума наданих пільг має не перевищувати обсяг інвестицій, в іншому разі – їх застосування припиняється. У такому випадку, кошти, які недоотримав бюджет, спрямовуються на розширення виробництва шляхом реінвестування у впровадження енергозберігаючих технологій тощо. Обсяги державної підтримки у вигляді податкових пільг у 2010-2012 рр. за категоріями одержувачів наведено на рис. 3.

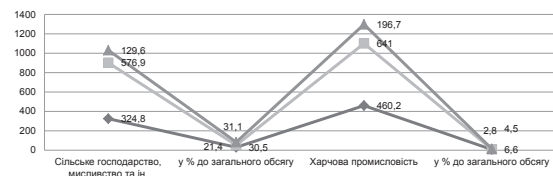

Рис. 3. Обсяги державної підтримки у вигляді податкових пільг у 2010-2012 рр. за категоріями одержувачів, млн грн

Джерело: за даними Статистичного збірника «Наукова та інноваційна діяльність в Україні», 2012 р. [5]

Для суб'єктів малого підприємництва встановлено мінімальний обсяг інвестицій (понад 500 тис. євро), кількість новостворених робочих місць має бути не менше 25; для суб'єктів серед-

нього підприємництва мінімальний обсяг інвестицій – понад 1 млн євро, кількість створених робочих місць – від 50; для суб'єктів великого підприємства обсяг інвестицій – від 3 млн євро, кількість створених робочих місць – понад 150. Середня заробітна плата має бути не нижче за 2,5 мінімальної заробітної плати.

За даними Держкомстату України, станом на квітень 2010 р. в АПК введено 2,563 млрд дол. США прямих іноземних інвестицій (6,4% їх загального обсягу в Україну). З них 1 788,7 млн дол. США вкладено в підприємства харчової та переробної промисловості, 774,3 млн дол. США у сільськогосподарські. У 2013 р. підприємствами отримано майже 6,9 млрд грн бюджетних коштів, або 756,4 тис. грн у розрахунку на одне підприємство (у 2012 р. – 6,5 млрд грн і 705,2 тис. грн відповідно) [5]. Обсяг прямих іноземних інвестицій у сільське господарство України станом на липень 2012 р. складав 739 млн дол. США [7].

Висновки. АПК є одним з пріоритетних напрямів підтримки вітчизняної економіки, проте на законодавчому рівні досі не закріплено першочерговість інноваційних витратків, а у більшості затверджених до реалізації документів відсутні пільги безпосередньо на інновації. Програми розвитку аграрного виробництва не пов'язуються з реальними показниками ринку, про що свідчать постійні зміни у виборі об'єктів фінансування та численних редакцій порядку розподілу коштів на розвиток галузей і видів продукції. Ефективність регулювання інноваційної діяльності залежать, зокрема, від дієвості інструментарію її здійснення в агропромисловому комплексі.

Окреслимо шляхи вирішення виявлених проблем. Заходи державної підтримки мають бути

спрямовані на створення рівних економічних умов суб'єктів, на підтримку «проблемних» регіонів з метою використання їх природно-економічних можливостей для виробництва, альтернативної діяльності і повної зайнятості населення. Завдяки залученню фахівців на умовах аутсорсингу для надання консалтингової підтримки формування державних витратків на наступні роки можна досягти більш ефективного формування бюджету. Принцип дорадництва та формування тимчасових аутсорсингових колективів для обговорення гострих проблемних питань та впровадження інновацій можна реалізувати шляхом побудови механізму взаємоузгодженої співпраці. Для підвищення ефективності регулювання інноваційної діяльності, дієвості інструментарію її здійснення в агропромисловому комплексі необхідно чітко визначити пріоритети інноваційної діяльності та сформувати відповідні елементи інфраструктури, що забезпечать ефективну реалізацію визначених пріоритетів щодо інноваційної діяльності, а також побудувати ефективний мотиваційний механізм здійснення інноваційної діяльності.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі. Виходячи з результатів проведеного дослідження, слід зазначити, що переважна частина бюджетних витрат на діяльність АПК має виділятися на прямі бюджетні дотації, субсидії та компенсації для підтримки виробництва продукції і забезпечення рівня доходів товаровиробників. У подальших дослідженнях автор планує розробити заходи щодо вдосконалення державної інноваційної політики нормативного забезпечення АПК та запропонувати оптимальну модель адаптації такої політики на регіональному та місцевому рівнях.

Список літератури:

1. Сиренко Н. М. Управління стратегією інноваційного розвитку аграрного сектора економіки України : [монографія] / Н. М. Сиренко. – Миколаїв : Дизайн та поліграфія, 2010. – 415 с.
2. Володін С. А. Теоретико-методологічні та організаційні засади інноваційного провайдингу на наукоємному аграрному ринку / С. А. Володін. – К. : ЗАТ «Нічлава», 2007. – 384 с.
3. Соціоекономічна модернізація аграрного сектору України (концептуальні положення) / В. Гесць, В. Юрчишин, О. Бородіна, І. Прокопа // Економіка України. – 2011. – № 1. – С. 4-14.
4. Про основи державної політики у сфері науки і науково технічної діяльності : Закон України від 10.02.1995 р. № 51/95-ВР (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [сайт]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/51/95-вр>.
5. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : статистичний збірник / Державна служба статистики України. – К. : ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України», 2012. – 305 с.
6. Стратегія інноваційного розвитку України на 2009–2018 роки та на період до 2039 року [Електронний ресурс] / Державне агентство України з інвестицій та розвитку. – Режим доступу: <http://www.in.gov.ua/>.
7. Стратегія економічного та соціального розвитку України «Шляхом європейської інтеграції» на 2004–2015 роки від 28.04.2004 р. № 493/2004 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
8. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів [Електронний ресурс] // Портал інноваційного розвитку : [сайт]. – Режим доступу : <http://www.pir.dp.ua/uploads/StrategizInnovRazvitiya>.
9. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року від 19 вересня 2007 р. № 1158 // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 1. – Ст. 12.
10. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року від 17 жовтня 2013 р. № 806-р [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [сайт]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-р>.
11. Інвестиційна привабливість агропромислового сектору [Електронний ресурс] // Офіційний сайт інформаційного агентства «Укрінформ». – Режим доступу : <http://ukrinform.ua>.
12. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [сайт]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
13. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [сайт]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
14. Україна впроваджує податкові пільги для інвестиційних проектів [Електронний ресурс] // Avellum Partners : [сайт]. – Режим доступу : http://www.avellum.com/ua/index/legalalerts/legislation_changes/261/.

Богдан О.Д.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОЛИТИКА В СФЕРЕ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Резюме

В статье рассматривается современная государственная политика в сфере инновационной деятельности агропромышленного комплекса. Проанализированы нормативно-правовая база, её цели и фактическое выполнение в секторальном разрезе, объёмы государственных расходов, прямые и косвенные методы государственной поддержки инновационного развития. Исследованы особенности предоставления налоговых льгот при инвестировании в инновации. Учитывая зарубежный опыт европейских стран, разработаны общие рекомендации по совершенствованию государственной инновационной политики.

Ключевые слова: инновационная деятельность, государственная политика, финансирование, методы государственного регулирования, законодательство.

Bogdan O.D.

Kyiv National University named after Taras Shevchenko

THE STATE POLICY OF INNOVATIVE DEVELOPMENT IN AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE

Summary

The paper reveals the current government policy in field of innovation agriculture. It analyzes the regulatory framework, objectives and actual performance in the sector. The author discovers the amount of public spending. The paper presented direct and indirect methods of state support for innovation development. Discovered the features provide tax benefits for investing in innovation. In conclusions there were give the international experience of European countries provided general recommendations for improving innovation policy.

Key words: innovation, government policy financing methods of government regulation the legislation.

УДК 338:338.012:338.054.23:338.58:338.14

Бублик М. І.

Національний університет «Львівська політехніка»

ПОКАЗНИКИ ЭКОНОМИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ ТЕХНОГЕННОЇ ШКОДОЄМНОСТІ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Досліджено систему показників щодо економічного оцінювання техногенної шкоди від господарської діяльності. Запропоновано методика розрахунку основних показників техногенної шкодоємності. Проаналізовано випуск товарів і послуг за показниками техногенної шкодоємності (викидо-, скидо- і відходоємності).

Ключові слова: техногенні збитки, національне господарство, економічне оцінювання, система показників, техногенна шкодоємність.

Постановка проблеми. В умовах стрімкого науково-технічного прогресу ефективне управління національним господарством потребує вирішення проблем управління раціональним природокористуванням, пошуку результативних природоохоронних заходів та методів визначення їх економічної ефективності на макрорівні. Вирішення даних проблем передбачає не тільки зменшення техногенного навантаження на довкілля, а й формування сприятливого середовища для екологізації виробництва і запровадження політики зеленої економіки. Національна економіка держави потребує шляхів формування цілісного господарського механізму, спрямованого на розвиток комплексу маловідходних та безвідходних технологій, високотехнологічних видів економічної діяльності.

Однак на сучасному етапі свого розвитку національне господарство України характеризується незадовільним станом довкілля і низькою якістю життя населення. Особливої актуальності набуває проблема економічного оцінювання на макрорівні обсягів шкоди, спричинених постійним та аварійним забрудненням довкілля, погіршенням здоров'я

населення, зростанням смертності тощо, що описуються поняттям техногенних збитків в національному господарстві. Вирішення даної проблеми потребує розроблення відповідної системи показників економічного оцінювання техногенних збитків при управлінні національною економікою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оцінювання як пізнавальний процес досліджується та застосовується у різноманітних наукових напрямках, серед яких моделювання, математична статистика, розроблення експертних систем, теорії ігор, ймовірностей, нечітких множин, побудова систем прийняття управлінських рішень, економіка, соціологія, державне управління тощо. Теоретичні аспекти економічного оцінювання в управлінні національним господарством досліджувалися у наукових працях багатьох вітчизняних і закордонних вчених. Зокрема в галузі моделювання соціально-економічних та еколого-економічних систем визначним є доробок видатних вчених [1-5], серед яких: Т.С. Клебанова, Ю.Г. Лисенко, В.С. Пономаренко, Н.А. Кизим, Д.В. Беленко, В.Н. Кравченко, Л.О. Чаговець, О.В. Панасенко, Н.А. Дубровіна,